

Grímsnes- og Grafningshreppur

Jafnréttisáætlun

2016 – 2019

Inngangur

Lög um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla nr. 10/2008 fjalla um jafnrétti kynjanna. Er markmið laganna að koma á og viðhalda jafnrétti og jöfnum tækifærum kvenna og karla og jafna þannig stöðu kynjanna á öllum samfélagssviðum.

Jafnrétti felur m.a. í sér að:

- Konur og karlar hafi jöfn áhrif í samfélaginu – Allir einstaklingar skulu eiga jafna möguleika á að njóta eigin atorku og þroska hæfileika sína óháð kyni.
- Efnahagslegt jafnræði sé milli kvenna og karla – Konur og karlar eiga að hafa sömu möguleika til menntunar, launavinnu og fjárhagslegs sjálfstæðis. Vinna skal gegn launamisrétti og annarri mismunum á grundvelli kyns á vinnumarkaði.
- Jafna skiptingu umönnunar- og heimilisstarfa – gera þarf bæði konum og körlum kleift að samræma fjölskyldu- og atvinnulíf. Konur og karlar eiga að bera sömu ábyrgð á heimilisstörfum og hafa sömu möguleika á að annast sína nánustu og þiggja umönnun.
- Breyta hefðbundnum kynjaímyndum og neikvæðum staðalímyndum - Margar af þeim hefðbundnu kynjaímyndum og staðalímyndum um hlutverk kvenna og karla sem eru ríkjandi í samfélaginu koma í veg fyrir að konur og karlar geti notið hæfileika sinna og atorku til fulls.

Segja má að jafnrétti kynjanna þýði að kynin hafi í samanburði við hvort annað til ráðstöfunar og umráða:

- Jafnmikið af fjármagni og jafnmikil efnahagsleg völd.
- Jafnmikil völd.
- Jafnmikla vinnu á sinni könnu, bæði launaða og ólaunaða.
- Jafnmikinn frítíma.
- Njóti jafnmikillar virðingar.
- Jafngóða heilsugæslu.
- Jafnmikla þekkingu.
- Jafnmikið rými.
- Jafnmikla viðurkenningu.

Jafnrétti snýst þannig um að jafna aðgang að gæðum. Mikilvægt jafnréttismál er að útrýma kynbundnu ofbeldi og klámvæðingu. Jöfn staða kvenna og karla er grundvallaréttur og jöfn þátttaka kvenna og karla í ákvörðunartöku er forsenda lýðræðislegs þjóðfélags.

Í lögum um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla nr. 10/2008 er kveðið á um að sveitarfélög skipi jafnréttisnefndir og geri jafnréttisáætlanir með framkvæmdaáætlun. Sveitarstjórn Grímsnes- og Grafningshrepps fer með jafnréttismál sveitarfélagsins og mun hafa umsjón með gerð jafnréttisáætlana til fjögurra ára, þar sem m.a. kemur fram hvernig unnið skuli að kynjasambættingu á öllum sviðum ásamt framkvæmdaáætlun um það hvernig leiðréttu skuli mismun á stöðu kvenna og karla innan sveitarfélagsins.

Hlutverk og skyldur sveitarfélagsins er margþætt og skuldbindur sveitarfélagið sig til að vinna að jafnræði á þremur megin sviðum:

- Grímsnes- og Grafningshreppur sem stjórnvald.
- Grímsnes- og Grafningshreppur sem atvinnurekandi.
- Grímsnes- og Grafningshreppur sem þjónustuveitandi.

Framkvæmd

Sveitarstjórn Grímsnes- og Grafningshrepps ber ábyrgð á jafnréttisáætlun sveitarfélagsins. Starfsmaður sveitarstjórnar er sveitarstjóri sem skal vera til ráðgjafar í málaflokknum jafnt fyrir starfsmenn sveitarfélagsins og íbúa þess. Jafnréttisáætlun skal kynnt öllum stjórnendum, starfsmönnum sveitarfélagsins og kjörnum fulltrúum. Jafnréttisáætlunin gildir frá 1. janúar 2016 – 1. desember 2019.

Grímsnes- og Grafningshreppur sem stjórnvald

Skipan í nefndir, ráð og stjórnir.

Unnið skal markvisst að því að jafna hlut kynja í nefndum, ráðum og stjórnnum á vegum sveitarfélagsins. Við skipan í nefndir, ráð og stjórnir, skal þess gætt að hlutfall kynjanna sé sem jafnast og ekki minna en 40% þegar um fleiri en þrjá fulltrúa er að ræða.

Aðgerð: Gera úttekt á kynjahlutföllum í nefndum ráðum og stjórnnum, og kynna það fyrir sveitarstjórn.

Tímasetning: Eigi síðar e í ágúst mánuði ár hvert.

Ábyrgð: Sveitarstjóri.

Aðgerð: Ef breytingar verði á nefndarskipan á kjörtímabilinu að þá verði þess gætt að tilnefna fulltrúa af því kyni sem hallar á í nefndina.

Tímasetning: 2015 – 2019.

Ábyrgð: Sveitarstjórn.

Aðgerð: Öll framboð til sveitarstjórna eru hvött til þess bréflega að konur og karlar hafi jafnt vægi á listum og þess gætt við kosningu í nefndir, ráð og stjórnir að hlutverk kynjanna sé sem jafnast.

Tímasetning: Fyrir sveitarstjórnarkosningar.

Ábyrgð: Sveitarstjóri.

Kynjasambætting

Kynjasambættingar skal gætt við alla stefnumótun og áætlanagerð á vegum sveitarfélagsins og stofnanna þess.

Aðgerð: Fræðsla og námskeið frá Jafnréttisstofu um kynjasambættingu fyrir sveitarstjórnarmenn, stjórnendur stofnana og það starfsfólk sem áhuga hefur á jafnréttismálum.

Tímasetning: september 2016.

Ábyrgð: Sveitarstjóri.

Grímsnes-og Grafningshreppur sem atvinnurekandi

Launajafnrétti

Við ákvörðun launa skal þess gætt að kynjum sé ekki mismunað. Konum og körlum skulu greidd jöfn laun og skulu þau njóta sömu kjara fyrir sömu eða jafnverðmæt störf. Með jöfnum launum er átt við að laun séu ákveðin á sama hátt fyrir konur og karla. Laun eru í 8. tölulið 2. gr. jafnréttislaga skilgreind sem almennt endurgjald fyrir störf og hvers konar frekari þóknun, bein og óbein, hvort heldur er með hlunnindagreiðslum eða með öðrum hætti sem atvinnurekandi greiðir starfsmanni sínum fyrir vinnu hans.

Aðgerð: Sveitarstjórn óskar eftir upplýsingum frá launafulltrúa sveitarfélagsins um hvort til staðar sé kynbundinn launamunur í viðkomandi sveitarfélagi og ef svo er, þá gerir sveitarstjórn áætlun um hvernig hún hyggjast jafna hlut kynjanna.

Tímasetning: október 2016 og október 2018.

Ábyrgð: Sveitarstjórn.

Laus störf og starfsauglýsingar

Starf sem laust er til umsóknar skal standa opið jafnt konum og körlum. Stefnt er að því að halda sem jöfnustu hlutfalli kynjanna í mismunandi starfsgreinum innan sveitarfélagsins.

Aðgerð: Í auglýsingum eru störf ókyngreind og þess gætt að hafa bæði kynin í huga við gerð þeirra. Sérstaklega skal hvetja konur jafnt sem karla til að sækja um auglýst störf. Þó er heimilt að auglýsa sérstaklega eftir því kyni sem hallar á ef tilgangurinn er að stuðla að jafnari kynjaskiptingu innan starfsgreinarinnar og skal það þá koma fram í auglýsingunni.

Tímasetning: Við hverja stöðu sem auglýst er.

Ábyrgð: Sveitarstjórn og yfirmenn stofnana innan sveitarfélagsins.

Stöðuveitingar og störf

Jafnréttissjónarmið verði metin til jafns við önnur mikilvæg sjónarmið sem ráða við stöðuveitingar. Sérstök áhersla er lögð á jafna stöðu kynjanna í stjórnunar- og áhrifastöðum.

Aðgerð: Teknar saman upplýsingar um hlut kynja í stjórnunar- og áhrifastöðum í sveitarfélögunum.

Tímasetning: September 2017 og september 2019.

Ábyrgð: Sveitarstjórn.

Aðgerð: Ef á annað kynið hallar ber sveitarstjórn að sýna sérstaka aðgát vegna jafnréttissjónarmiða þegar nýráðningar eða tilfærslur eru í störfum og reyna eftir fremsta megni að rétta hlut þess kyns sem á hefur hallað.

Tímasetning: Við hverja nýráðningu.

Ábyrgð: Sveitarstjórn.

Starfsþjálfun, endurmenntun og framgangur í starfi

Tryggt verði að konur og karlar njóti sömu möguleika til starfsþjálfunar og endurmenntunar. Þess verði gætt við úthlutun verkefna og tækifæra til að axla ábyrgð, sem og þegar um framgang eða tilfærslu í störfum er að ræða, að einstaklingum sé ekki mismunað vegna kynferðis. Sama gildir um starfs- eða vinnuhópa sem starfsfólk er skipað í.

Aðgerð: Haldið verði utan um þátttöku starfsfólks í námskeiðum, endurmenntun og í starfs – og vinnuhópum. Greina skal hvort á annað kynið hallar við nýtingu slíkra tækifæra. Komi slíkt í ljós ber að reyna eftir fremsta megni að leiðrétta það.

Tímasetning: Eigi síðar en í júní, ár hvert.

Ábyrgð: Sveitarstjóri.

Jafnvægi milli atvinnu- og fjölskyldulífs.

Sveitarfélagið leitast við að skapa starfsmönnum sínum aðstæður til að samræma kröfur atvinnu- og einkalífs eins og kostur er. Gert verði ráð fyrir að karlar jafnt sem konur njóti sveigjanleika til að sinna fjölskyldum sínum. Óheimilt er að láta fæðingar- og foreldraorlof, eða aðrar aðstæður tengdar meðgöngu og barnsburði, hafa neikvæð áhrif á ákvarðanir um framgang í starfi, endurmenntun, uppsögn, vinnuaðstæður og fleiri slíka þætti sem fram koma í 1. mgr. 26. gr. jafnréttislagana. Starfsmenn skulu eiga kost á hlutastörfum og sveigjanlegum vinnutíma eftir því sem kjarasamningar og aðstæður framast leyfa.

Aðgerð: Starfsfólki verður kynnt hver réttur þeirra er til að nýta sér fæðingarorlof og veikindadaga vegna veikinda barna. Jafnframt verða starfsmenn hvattir til að nýta sér þennan rétt.

Tímasetning: Eigi síðar en í ágúst, ár hvert.

Ábyrgð: Sveitarstjóri.

Kynbundið ofbeldi, kynbundin áreitni og kynferðisleg áreitni.

Kynferðisleg áreitni er með öllu óheimil á vinnustöðum sveitarfélaganna. Allt starfsfólk á rétt á því að komið sé fram við það af virðingu og að það sæti ekki kynbundinni eða kynferðislegri áreitni. Í jafnréttislögum eru eftirfarandi skilgreiningar:

Kynbundið ofbeldi: Ofbeldi á grundvelli kyns sem leiðir til eða gæti leitt til líkamlegs, kynferðislegs eða sálræns skaða eða þjáninga þess sem fyrir því verður, einnig hótun um slíkt, þvingun eða handahófskennda sviptingu frelsis, bæði í einkalífi og á opinberum vettvangi.

Kynbundin áreitni: Hvers kyns ósanngjörn og/eða móðgandi hegðun, sem tengist kyni þess sem fyrir henni verður, er í óþökk og hefur áhrif á sjálfsvirðingu þess sem fyrir henni verður og er haldið áfram þrátt fyrir að gefið sé skýrt í skyn að hegðunin sé óvelkomin. Áreitnin getur verið líkamleg, orðbundin eða táknræn. Eitt tilvik getur talist kynbundin áreitni ef það er alvarlegt.

Kynferðisleg áreitni: Hvers kyns ósanngjörn og/eða móðgandi kynferðisleg hegðun sem er í óþökk og hefur áhrif á sjálfsvirðingu þess sem fyrir henni verður og er haldið áfram þrátt fyrir að gefið sé skýrt í skyn að hegðunin sé óvelkomin. Áreitnin getur verið líkamleg, orðbundin eða táknræn. Eitt tilvik getur talist kynferðisleg áreitni ef það er alvarlegt.

Aðgerð: Afhenda og kynna fræðslu- og leiðbeiningabækling vinnueftirlitsins um einelti og kynferðisleg áreitni á vinnustöðum – Forvarnir og viðbrögð, til allra stjórnenda stofnana og sveitarstjórnar.

Tímasetning: Nóvember 2016 og febrúar 2018.

Ábyrgð: Sveitarstjóri.

Aðgerð: Undirbúnar verklagsreglur um meðferð mála sem varða kynbundna og kynferðislega áreitni og þær kynntar og gerðar aðgengilegar fyrir allt starfsfólk sveitarfélagsins.

Tímasetning: júní 2016.

Ábyrgð: Sveitarstjóri.

Grímsnes-og Grafningshreppur sem þjónustuveitandi

Þjónusta

Tryggja á jafnan aðgang kvenna og karla að þjónustu sveitarfélagsins. Við ákvarðanir um tilhögun hennar skal taka mið af þörfum beggja kynja og áhrifum á konur og karla.

Aðgerð: Upplýsingar um þjónustu sem sveitarfélagið veitir skal vera kyngreind og ef í ljós kemur að þjónustan virðist henta einungis öðru kyninu skal gerð áætlun um hvernig hægt sé að breyta þjónustunni svo hún henti báðum kynjum.

Tímasetning: janúar 2013.

Ábyrgð: Sveitarstjórn.

Íþróttá-, tómsunda-, leik- og grunnskólastarf

Allt uppeldis- og tómsundastarf, menntun og fræðsla skal hafa jafna stöðu kynjanna að leiðarljósi. Styrkja skal jákvæð samskipti og gagnkvæma virðingu kynjanna í öllu starfi með börnum og unglíngum og þau skulu hvött til að rækta hæfileika sína og persónuþroska án hamlandi áhrifa hefðbundinna kynjaímynda. Skólayfirvöld og stjórnendur félags- og tómsundastarfs, styrki jákvæða kynímynd stúlkna og pílta og vinni gegn skaðlegum áhrifum klámvæðingar meðal unglínga.

Aðgerð: Skólayfirvöld sjái til þess eftir fremsta megni að námsefni mismuni ekki kynjum og í náms og starfsfræðslu verði lögð áhersla á að kynna báðum kynjum störf sem hingað til hafa verið álitin hefðbundin kvenna- og karlastörf.

Tímasetning: Mars 2017 og mars 2019.

Ábyrgð: Fræðslunefnd og skólastjórnendur.

Aðgerð: Kynna verkefnið jafnrétti í skólum fyrir leik- og grunnskólum sveitarfélagsins.

Tímasetning: október 2016 og október 2018.

Ábyrgð: Fræðslunefnd.

Íþrótt- og tómstundastarf skal skipulagt með þarfir og hagsmuni beggja kynja í huga, svo sem varðandi tímasetningu og aðstöðu.

Aðgerð: Greina út frá kynjum upplýsingar um iðkendur í íþrótt- og tómstundastarfi og komi í ljós að fyrirkomulag starfseminnar sé með þeim hætti að tækifæri og möguleikar kynjanna séu ekki jafnir skal þegar leita leiða til úrbóta.

Tímasetning: Á hverju hausti, þó eigi síðar en í október.

Ábyrgð: Æskulýðs- og tómstundafulltrúi sveitarfélagsins.

Aðilar sem njóti aðstöðu eða annarra styrkja frá sveitarfélögunum gæti þess að kynjum sé ekki mismunað í starfi þeirra.

Aðgerð: Starfsmenn og/eða sveitarstjórn sem sjá um samningagerð við félagasamtök að fram komi í áætlun hvernig starfsemi þeirra muni nýtast báðum kynjum.

Tímasetning: Þegar samningar við félagasamtök eru lausir.

Ábyrgð: Sveitastjórn.